

*Давидова М.М., ад'юнкт кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права Національної
академії внутрішніх справ*

ЧИ ПОТРІБНА УКРАЇНІ ЛЕГАЛІЗАЦІЯ НАРКОТИКІВ?

На сьогодні проблема поширення наркоманії і наркотизму є однією з найгостріших як в Україні так і в більшості країн світу. Однією з головних причин поширення цих асоціальних явищ є незаконний обіг наркотичних засобів та психотропних речовин. Наркоманія - хвороба, яка забирає та руйнує життя людей, створює загрозу безпеці держави та знищення нації. Як відомо, хворі на наркоманію люди вчиняють злочини та інші правопорушення, ведуть маргінальний спосіб життя, значна кількість з них мають тяжкі інфекційні захворювання тощо. Особливе занепокоєння викликає те, що на сьогодні в Україні має місце стрімке поширення наркотизму і втягування в сферу зловживання психоактивними речовинами дітей підліткового і юнацького віку. Так, результати проведених соціологічних дослідження свідчать, що в Україні 30 % дітей у віці від 9 до 15 років хоча б раз вживали наркотики, 70 % осіб, хворих на наркоманію - молодь у віці до 25 років, а жіноча наркоманія в процентному співвідношенні - найвища в Європі, що негативно впливає на демографічну ситуацію [1].

Тому викликають здивування та занепокоєння висловлювання та пропозиції, які останнім часом лунають у ЗМІ, деяких українських та зарубіжних політиків щодо легалізації наркотичних засобів в Україні.

На міжнародному рівні зусилля по боротьбі з наркотиками здійснюються з боку різних організацій, перш за все, Організацією Об'єднаних Націй в рамках ЮНДКП (програма

ООН міжнародного контролю над наркотиками і попередження злочинності).

Україна, як держава-учасниця ООН, приєдналась до конвенцій, привела у відповідність до норм міжнародного права національне законодавство у сфері обігу наркотиків.

Але, в 2011 році Міжнародна комісія ООН по боротьбі з наркотиками у своєму звіті зробила висновок і констатувала неефективність методів діяльності в боротьбі з наркотиками, які були прийняті та прописані в міжнародних договорах 50 років назад; запропонувала змінити міжнародну політику боротьби з наркотиками всім країнам, а саме звернути увагу на досвід таких країн як Голландія, Швейцарія, і обрати свій шлях та напрямок[2].

Голландія та Швейцарія є найбільш відомими представниками ліберальної політики в боротьбі з незаконним вживанням наркотиків.

В Голандії легалізовано вживання «легких» наркотиків (марихуани) вже 25 років. І статистичні дані свідчать, що наркоситуація в цій країні погіршилась. Показники вживання «тяжких» наркотиків серед молоді найвищі в Європі, зростають показники вживання синтетичних наркотиків [3].

Державна політика Швейцарії заснована на 4 принципах: профілактика, лікування, зменшення ризику та репресивні заходи. В Швейцарії не легалізована марихуана, але лікарям офіційно дозволено за рецептом продавати героїн, також відкриті центри, де видають одноразові шприци і наркозалежні можуть прийти зі своїм наркотиком та зробити собі укол. Держава контролює всі ці програми, які розповсюджуються на наркозалежних осіб, які повинні бути повнолітніми, такими, що 2 рази пройшли курси реабілітації і не вилікувались. Статистичні дані свідчать, що в Швейцарії зменшилась кількість віл інфікованих наркоманів, злочинів, які вчиняють наркозалежні та смертність наркозалежних від тяжких хвороб і передозування. Але залишається високий рівень захворювання на Гепатит С, а також зростає рівень вживання кокаїну серед населення[4].

Як ще один приклад ліберальної політики щодо наркотиків та наркоманів, можна привести європейське місто Франкфурт, де наркоманів лікують, надають соціальну та медичну допомогу. Наркозалежним дозволено вживати

наркотики на вулиці, парках. Поліція не застосовує до них жодних заходів, а тільки контролює громадську безпеку, і при необхідності може викликати швидку, якщо наркозалежному стало погано на вулиці, після вживання наркотиків[5].

З такою політикою щодо наркозалежних, Україна та деякі інші країни, не можуть погодитись. По-перше - пропаганда наркотиків. По-друге - не зменшує кількість наркоманів. По - третє - загроза поширення суспільно небезпечних хвороб.

Тому Україна обрала та продовжує свій шлях «жорсткої» боротьби з незаконним вживанням наркотиків. Ми не можемо перейняти досвід країн, які легалізували наркотики, у зв'язку зі складною політичною, економічною ситуацією в країні та через високий рівень корупції[6].

Схвалена Кабінетом Міністрів України у 2013 році Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, направлена на вирішення системних питань, насамперед медико-соціального, економічного, правоохоронного напрямку, поєднує вітчизняний досвід боротьби з незаконним вживанням наркотиків, сучасні знання щодо світових підходів формування і реалізації наркополітики та узгоджується з євроінтеграційними прагненнями України. Передбачає профілактику наркозалежності та запобігання незаконному вживанню наркотиків, подолання стигматизації та забезпечення захисту прав осіб, хворих на наркоманію, лікування та реабілітацію, удосконалення системи контролю за обігом наркотиків тощо. Основним змістом профілактики наркозалежності є здійснення комплексних заходів, спрямованих на зниження рівня первинного вживання наркотиків, особливо дітьми та молоддю.

Стратегією передбачені заходи для реалізації завдань державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року: проведення моніторингів, круглих столів, навчань, розробку нових ліків для замісної підтримувальної терапії (ЗПТ), об'єктивне інформування про наркотичну ситуацію в країні тощо.

Для реалізації Стратегії Кабінет Міністрів України затвердив План заходів на 2015 рік (Розпорядження від 25.03.2015 № 514-р). За 2016-2018 роки такі плани відсутні, а це означає, що Стратегія не реалізується та не фінансується, не здійснюються профілактичні заходи у повному обсязі. Відсутня

первинна профілактика незаконного вживання наркотичних засобів та психотропів, що призводить до поширення наркоманії, законодавчо не врегульовані питання постановки на облік та лікування наркозалежних осіб.

За оцінками експертів, на даний час, держава майже не фінансує соціальні програми, які вкрай необхідні для здорового розвитку молодого покоління, ухвалену КМУ «Стратегію державної політики щодо наркотиків до 2020 року». Серед її завдань - попередити розповсюдження наркозалежності серед підлітків і молоді. Відбувається розвал молодіжних організацій, які повинні фінансуватись державою. Фінансування антинаркотичних програм та профілактику здійснюють міжнародні організації («Альянс громадського здоров'я», ЮНІСЕФ, Червоний Хрест, «Лікарі без кордонів»), але вони не можуть охопити всі групи ризику [7].

У зв'язку з чим більшість молоді проводить увесь свій вільний час на вулиці або в мережі Інтернет, не займається фізичним та культурним розвитком. Молодь, яка не зайнята корисною справою, не підконтрольна - як вибухівка сповільненої дії!

Отже, враховуючи статистичні дані та досвід зарубіжних країн, ми можемо впевнено стверджувати, що ліберальна політика щодо наркотиків не зменшує наркотизації населення. А тому, в Україні потрібно і надалі продовжувати «жорстку» боротьбу з наркотиками, лікувати наркозалежних та здійснювати систематичну та постійну профілактику незаконного вживання наркотиків. В Державі, необхідно затвердити та фінансувати План заходів відповідно до схваленої Стратегії щодо наркотиків до 2020 року.

Список використаних джерел:

1. Наскільки поширена наркоманія в Україні? 27 квітня 2016. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://news24.if.ua/2016/04/27/naskiiki-poslrena-narkomaniya-v-ukra%D1%97ni/>
2. Швейцарія - серед лідерів боротьби з наркотиками. [http : //www .nashagazeta.ch/news/12572](http://www.nashagazeta.ch/news/12572)
3. Давидова М.М. Державна політика щодо запобігання схилянню до вживання наркотичних засобів в Україні та Нідерландах.

1. 25 років легального прийому наркотиків в Швейцарії
<http://www.nashgazeta.ch/news/12192>
2. [https://news.rambler.ru/europe/16682813-frankfurt-seks- narkotiki-rok-n-roП-fotoreportazh/](https://news.rambler.ru/europe/16682813-frankfurt-seks-narkotiki-rok-n-roП-fotoreportazh/)
3. Рейтинг найбільш корумпованих країн в цифрах, за 2017 рік.
<https://bit.ua/2017/01/corrupt-world-2016/>
4. Рівень вживання наркотиків в Україні - загроза національній безпеці - експерти. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://www.radiosvoboda.org/a/27959447.html>